

Massemedier i Grønland

af Benedicta Pécseli

I denne artikel vil der blive gjort rede for Grønlands fem største massemedier, nemlig Atuagagdliutit/Grønlandsposten, Sermitsiaq, Grønlands Radio, Filmcentralen og TV-foreningerne (her Godthåb TV-forening).

Et massemedium er en kanal, hvorigennem en eller flere afsendere formidler et budskab til en anonym masse i den hensigt at oplyse/underholde/påvirke og/eller tjene penge.

I Nuuk/Godthåb – Grønlands hovedstad – har alle de nævnte massemedier deres hovedsæde eller redaktion. Ca 40 % af byens 10.000 indbyggere er danske og de nævnte medier er alle dobbeltsprogede, lisåvel som en stor del af det materiale, der tilflyder medierne, er dansk eller bearbejdet af danskere.

Når man taler om at man i Danmark er ofre for amerikansk medie-imperialisme, kan man i Grønland tale om en dansk medie-imperialisme.

Men det er svært for de grønlandske massemedier at komme uden om danskerne, både på grund af manglende økonomiske ressourcer, men også fordi man mangler uddannet arbejdskraft.

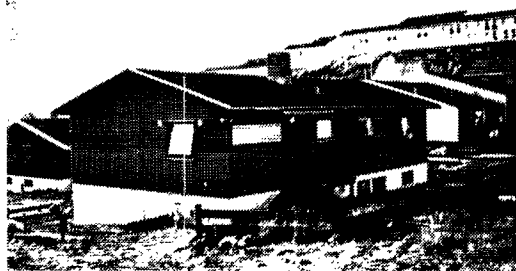
Den første grønlandske avis

Den første grønlandske avis hænger indrammet på Sydgrønlands Bogtrykkeri. Den er ca. 10,5 × 17 cm, og har følgende ordlyd:

„Trykt ved Godthåb 21' Oktober 1855. Aitsat tusagkavut (Nu faar vi Nyt at høre, eller Nyeste Efterretninger). Skibet, der skal gøre to Rejser, er kommet til landet; Englænderne og Russerne fører dygtig Krig med hinanden, men i det Nordlige slaas de ikke (: Der er ingen der fører mod Danmark); Da Kongen nylig var ude paa en Ridetur, faldt han af Hesten og slog sig, men nu er han i færd med at komme sig; Rensdyrjagten her på Egnen har kun været ringe, men der er mange Sæler; Der er Gud være lovet, næsten ingen Syge; De Danske ved Godthaab sender Hilsen til Eder alle (: ønsker Jer lev vel).“

Sydgrønlands Bogtrykkeri startedes i 1857 af H. J. Rink, der var videnskabsmand og inspektør for Sydgrønland.

For at få statsbevillinger til trykkeriet, argumenterede han med, at „Hovedbestemmelsen med denne Udsending var at gjøre Grønlænderne bekjendte med de

Atuagagdliutit/Grønlandspostens hus i Nuuk/Godthåb.

Fot.: Benedicte Pécseli.

Bestemmelser og Foranstaltninger, som træffes af bestyrelsen.“

Trykkeriet udsendte en del administrative tryksager med oplysninger og instruktioner.

Trykkeriet eksisterer stadig, og det varetager trykning af Atuagagdliutit/Grønlandsposten og Sermitsiaq, samt trykning af de bøger, der udgives af Det grønlandske Forlag. Fra 1.1.80 har Hjemmestyret overtaget trykkeriet. Siden 1927 blev det drevet af staten.

Atuagagdliutit/Grønlandsposten

Det var også H. J. Rink der startede Atuagagdliutit. Den udkom første gang 1. januar 1861. Fra 1874–1922 var Lars Møller redaktør og han satte sit præg på avisen. Fra at have været et novellistisk tidsskrift med fangsthistorier, personalhistorier, mindeværdige begivenheder fra ind- og udland, føljetoner og kronikker skiftede bladet langsomt karakter og blev til en avis med aktuelle indlæg af og om grønlændernes egne forhold – politiske, kulturelle, erhvervsmæssige og sociale.

Avisen var ivrigt bemærkelsesværdig

derved, at den som en af de første aviser i Verden regelmæssigt bragte farvelagte tegninger.

Aviserne blev årligt hæftede og udsendt til bygderne af forstanderskabet (forløberen for de nuværende kommunalbestyrelser og for Landsrådet, nu Landstinget), der lod dem cirkulere mellem „Grønlændere, som henhørte under Forstanderskabet . . (og) . . som holdt mest af at læse og have Bøger.“

Bladet blev finansieret af landskassen.

Grønlandsposten blev oprettet under den sidste verdenskrig som et blad udelukkende på dansk for de danske, der var tvunget til at blive på Grønland under krigens isolation af landet.

Efter krigen var dets opgave ophørt, der var forskellige konflikter, og endelig i 1952 blev Grønlandsposten slået sammen med Atuagagdliutit, der nu var dobbeltsproget.

Fra 1962 har Jørgen Fleischer været redaktør og han har siden søgt at grønlandisere bladet, så det i dag består af 60 % grønlandsk og 40 % dansk stof. De dele af avisen, der ikke bliver oversat til dansk, omhandler mest stof, der kun er relevant for grønlænderne, nemlig læserbreve om den nye retskrivning, om rationering af spiritus, og udenrigsnyheder.

Et tilsynsråd nedsat af Landsrådet blev i 1975 omdannet til en bestyrelse for avisen. Samtidig blev A/G. omdannet til en selvejende institution. Bladets driftsunderskud bliver stadig dækket af Landstinget.

I bestyrelsen sidder i dag Lars Emil Johansen fra partiet Siumut og landsprovsten. Endvidere er der en repræsen-

tant fra Grønlands Oplysnings Forbund og fra kulturudvalget. For regnskabet står Bikubens direktør.

I redaktionen er der to grønlændere og tre danskere. Bladets kilder er Kongelige Grønlandske Handel (KGH), Grønlands Tekniske Organisation (GTO), Grønlands Geologiske Undersøgelser (GGU) og til udenrigsstof Udenrigsministeriets nyhedsavis, danske aviser samt Radioavisen. Fra byer og bygder modtager man lokalt stof fra korrespondenter, ligesom man har en redaktion i Danmark, der dækker grønlandske begivenheder i Danmark. Kilder i Danmark er også Ministeriet for Grønland (MfG), Grønlands Fiskeriundersøgelser (GFU), samt Hjemmestyreadministration.

Bladet er siden 1974 udkommet ugentlig og i 1979 med et oplag på 6.000. Det koster i dag 4,- kr., er på 24 sider og i A3 format.

Bladet indeholder ikke fast kirkeligt, videnskabeligt stof eller andre særlige rubrikker. Der er sat en hel side af til børnestof.

Sermitsiaq

Bladet blev startet i 1958 af en samling frivillige, ulønnede personer, der i deres fritid på simpel vis lavede en avis. I begyndelsen af 70'erne ansatte man en deltidsjournalist og siden 1977 har man haft en fuldtidsbeskæftiget dansk journalist, der dækker alle funktioner sammen med en regnskabsfører.

Bestyrelsen består af fem personer, der står for meget af bladets indhold. Den ansvarshavende er Per Danker, ingeniør ved Teletjenesten. Han er også ophavsmand til Parca-folket. Blandt

— *aulajangersimassumik atorfekarnerup pitsaokutigâ avdlángujaitsunik akigssarsiakarne.*

— *kanok sivilutigissumik akigssarsiatit avdlángujáisimápat?*

— *1946-mile!*

— *Fordelen ved at være tjenestemand er, at man har en stabil løn.*

— *Hvor længe har din løn da været stabil?*

— *Siden 1946!*

Sermitsiaq's ansvarshavende redaktør Per Danker er ophavsmand til de populære figurer »Parca-folket«.

de øvrige medlemmer er der en præst og nogle skolelærere. Man har lokalredaktioner i Julianehåb, Umanak, Frederikshåb, Holsteinsborg og København. Bladet er økonomisk og politisk uafhængigt. Det udkommer ugentlig i et oplag på 4.700 i A4-format og koster 3,50 kr. Ca. 1/3 af bladets 48 sider er annoncer (heriblandt Pilivik, som er gratis-annoncer på max. 15 ord i stil med Kom Frit Frem i Politiken). Alle artikler er på begge sprog og ligesom i A/G. er der en del læserbreve.

Parti-blade

Partiet Siumut udgiver jævnligt en avis, også kaldet Siumut, i et oplag på ca. 2.000. Størstedelen af bladet er på grønlandsk. Atassut havde sidst en avis på gaden i marts 1979 op til folkeafstemningen i anledning af Hjemmestyrets indførelse. Det marxistisk påvirkede parti Inuit Ataqatigiit har også haft nogle udgivelser.

Lokalblade

Der er lokalblade i ca. 21 større byer. De udkommer gennemsnitlig hver 14. dag i et oplag på mellem 120 og 550. Bladene er baseret på frivillig, ulønnet arbejdskraft. Lokalbladene fungerer også som annonceavis for stat, kommune og privathandlende.

Grønlands Radio

Grønlands Radio startedes i 1926 af en telegrafbestyrer i Godhavn.

Først under krigen sendte radioen regelmæssigt udsendelser. I 1958 fik radioen eget hus på H. J. Rinksvej i Godthåb, hvor man har 4 studier, en koncertsal, et diskotek med knap 20.000 plader og et uerstatteligt båndarkiv med optagelser af stemmer, lyde, sange, salmer, sagn, myter og historier indtalt af grønlandere.

Der er i dag ca. 50 medarbejdere, hvor 14 beskæftiger sig med administration, 12 med teknik og 20 med at producere programmer. Radioen rækker, efter at Televæsenet har etableret kabel over Umanaq fjeldet, til Mamorilik i nord på vestkysten og til Ammassalik på østkysten.

Grønlands Radio sender dagligt 1 pro-

gram fra kl. 7,00–13,30 og fra 16,00–ca. 23,30.

Thule og Scoresbysund får tilsendt båndoptagelser, som de kan sende via egen sender med nogen tids forsinkelse i forhold til senderen i Godthåb.

Man forsøgte i 1977 med regionalradioer i Julianehåb og Egedesminde, men disse blev opgivet.

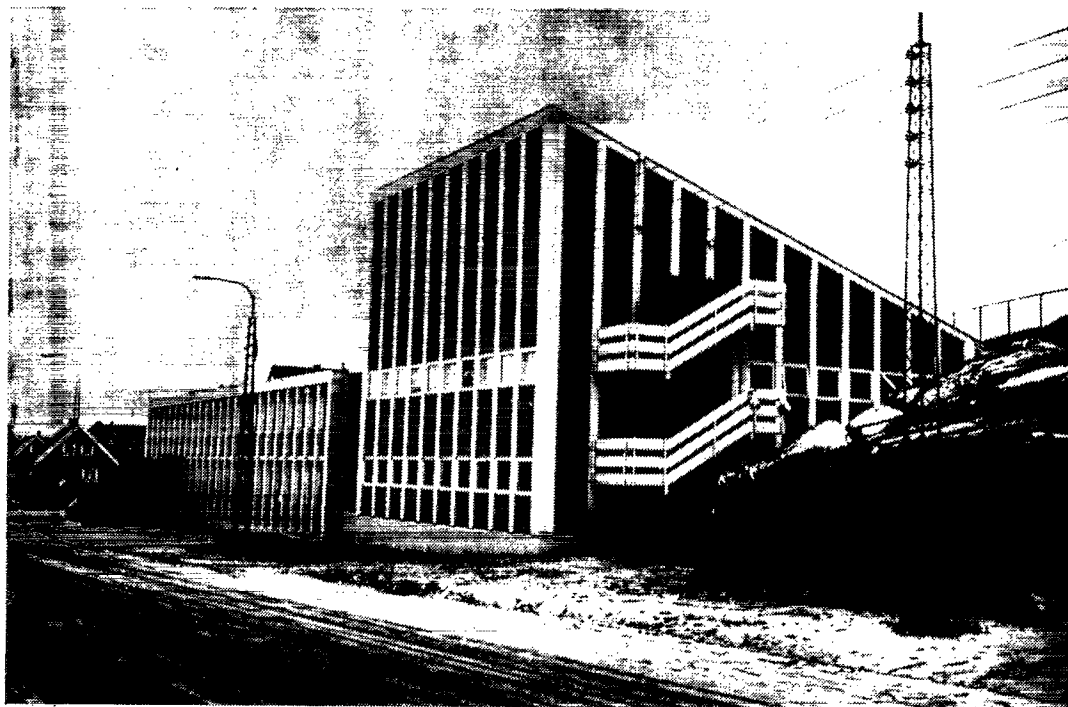
Programmerne fordelte sig i 1978 som følger:

	timer	%
Musik	1.655	32,3
Aktuelt og sport	299	5,8
Radioavis	801	15,6
Børne- og ungdomsstof	364	7,1
Underholdning	255	5,1
Programoversigt, vejr- og ismeld., skipspos. m.v.	338	6,6
Kirkelige udsendelser	208	4,1
Litt. og kultur stof	515	10,1
Udlandsstof	39	0,8
Skoleradio	73	1,4
Undervisning	60	1,2
Dan-radio	515	10,1
Ialt	15.122	99,0
Pr dag	ca. 14	

Man tilstræber en sproglig fordeling på 80 % grønlandsk og 20 % dansk. For tiden ligger man på 65–70 % grønlandsk. Radioavisen er altid på begge sprog.

Ifølge en skrivelse fra Ministeriet for kulturelle anliggender dateret den 12.8. 71 har Grønlands Radios Styrelse ansvar for at udsendelserne er af alsidig, oplysende og kulturel art, herunder at aktuelle samfundsoplysende udsendelser har en fremtrædende plads.

Denne formålsparagraf er stort set lig Danmarks Radios, men den adskiller sig

Radiohuset i Nuuk/Godthåb.

Fot.: Benedicte Pécseli.

ved prioriteringen af samfundsoplysende udsendelser og ved ikke at nævne noget om medarbejdernes informations- og ytringsfrihed.

De ansatte programmedarbejdere er hovedsageligt uddannet som journalister efter den gamle mesterlære med 5 mdr. kursus i Danmark. Resten er „folk fra gaden“. Radioen benytter sig i vid udstrækning af freelancemedarbejdere.

Fra 1.1.80 overgik Grønlands Radio til Hjemmestyret og Radiostyrelsen kom til at bestå af:

Som født formand landsstyremanden for kulturelle anliggender, et medlem udpeget af Grønlands Oplysnings Forbund, et medlem udpeget af radioens fastansatte medarbejdere, og 4 medlemmer udpeget af Grønlands Oplysnings Forbund,

med særlig indsigt i forskellige sider af det grønlandske samfundsliv.

Radiofonichefen ansættes af Landsstyret efter indstilling af Radiostyrelsen og bliver ansvarlig overfor denne.

Desuden findes der et programudvalg nedsat af Radiostyrelsen bestående af 6 medlemmer, hvor formanden er blandt Radiostyrelsens medlemmer. Et af medlemmerne er valgt af radioens programproducerende afdelinger.

I dag findes der ingen programpolitik udover beslutningen om at tilstræbe en sproglig fordeling på 80 % grønlandsk og 20 % dansk. Da Siumut har flertallet i Landstinget og således har Landsstyret og vil få formandsposten i Radiostyrelsen, skal deres uddannelses- og kulturpolitik nævnes her:

„Siumut har til formål og anser det for vigtigt, at uddannelse og undervisning udformes og ledes af grønlandere – herunder de højere uddannelser.

De i Danmark placerede uddannelser skal ved førstkommende lejlighed flyttes til vort land.

Siumut anser vort sprog og kultur som ryggraden i uddannelse og undervisning.

Kultur og kulturpolitik er ikke nogen luksus, men en folkelig politik, der medvirker til en demokratisering og homogenisering af samfundet, således at det grønlandske folk aktivt kan medvirke til udviklingen af det grønlandske samfund.

Siumut vil medvirke til vor grønlandske kulturs beståen, forstærkning og videre udvikling gennem ophjælpning og forstærkning af de allerede eksisterende kulturelle arbejder.“

Radioavisen

Grønlands Radioavis er ledet af en redaktør, der er ansat af Radiostyrelsen. Han er i sit redaktionelle arbejde uafhængig, men ansvarlig overfor styrelsen med hensyn til nyhedsudsendelsernes alsidighed og saglighed.

Redaktionen i Godthåb består af 8 journalister incl. redaktøren. Der er fire grønlandere og fire danskere, som arbejder tæt sammen. In-put, dvs. det materiale der tilføres redaktionen, kommer fra en redaktion i København, som vil blive behandlet særskilt. Desuden fra Berlingske Tidende, Politiken, Information, Weekend-avisen, Dansk Fiskeri Tidende, Fiskaren (Norge) og fra Jyllands-Posten. Alle disse blade kommer med nogle dages forsinkelse til Godthåb.

Desuden aflytter man BBC, man har

en korrespondent i Island, og indenfor de to sidste år har man to gange haft en korrespondent sendt til North West Territorium i Canada.

Indtil begyndelsen af 70'erne havde man et udbygget korrespondentnet langs kysten, men siden telefonnettets udbygning kommer input fra byer og bygder ved at folk ringer „tips“ til redaktionen, som så følger historien op telefonisk. Kilden til nyheden kan være KGH-GTO, kommunalbestyrelser, politiet og Grønlandsfly.

I out-put, dvs. det materiale der udsendes, prioriteres grønlandsstoffet højest (ca. 75 %), derefter udenlandsstof og sidst Danmarksstof.

Der sendes fire radioaviser dagligt – på begge spog, men de er ikke helt enslydende.

Redaktionen i Danmark

Den grønlandske redaktion i Danmark har til huse på Rosenørns Allé. Her sidder en redaktion på tre medlemmer, to grønlandere og en dansker.

In-put kommer fra Ritzaus Bureau samt fra aviserne Berlingske Tidende, Politiken, Information, Jyllands-Posten, Aktuelt og Socialistisk Dagblad.

Desuden yder den danske Radioavis også hjælp med tips.

Relevante nyheder følges op, og selvfølgelig følger man de to grønlandske folketingsmedlemmer i deres virke.

Relevante nyheder kan være:

OPEC-landene (pga. olie)

kul og uran

EF (fiskeri)

SALT 1 og 2 (de amerikanske baser i Grønland).

Mellemøsten (grønlanderne er meget interesserede i fx Israel måske pga. den store Bibelkundskab i Grønland).

Island, Norge, Færøerne (fiskeri, geografiske fællestræk).

Minoritetsproblematik (samerne, eskimoerne i Alaska og i Canada).

Relevante kilder er: KGH, GTO, GGU, GFU, MfG osv.

Man står i telefonisk kontakt 1½-2 timer daglig med redaktionen i Godthåb og den danske Radioavis kl. 12 og 18,30 transmitteres direkte.

Skoleradioen

Grønlands Skoleradio hører under Grønlands Skolecentral, der fordeler undervisningsmaterialer til alle grønlandske skoler samt til bibliotekerne.

Materialet er i form af bøger, kassetebånd, film og det sidste nye, nemlig videobånd.

Materialet er fra Danmark og oversættes eller versioneres.

Skoleradioen laves af en grønlandsk dobbeltsproget lærer og har om ugen 4×20 min. til rådighed i radioen.

Man tilstræber at 1/3 af udsendelserne er på dansk, 1/3 oversatte danske og den sidste 1/3 egenproduktion.

De danske udsendelser udvælges efter deres relevans til Grønland (minoritetsproblematik opprioriteres).

Af hjemmeproduktion kan nævnes nogle serier: Min by, Truede dyrearter samt udsendelser om erhverv og uddannelser.

Man lægger stor vægt på at bibeholde det grønlandske sprog og udvikle det. Man søger at oversætte låneord eller bruge orddannelser fra forskellige egne af Grønland i Skoleradioen.

Filmcentralen

Filmcentralen hører under Grønlands Oplysnings Forbund, som er en sammenlutning af alle mulige foreninger i Grønland. Hovedsædet er i Godthåb, mens alle byer har lokalafdelinger. Forbundet er statsstøttet, men overgår 1.1.80 til Hjemmestyret.

Også Filmcentralen har hovedsæde i Godthåb og får særskilt støtte.

Filmloven gælder ikke for Grønland, og det er således Filmcentralen der giver bevilling til at fremvise film. Denne gives fortrinsvis til foreninger og andre institutioner med almennyttigt formål. Der findes ialt 73 biografer i Grønland (som oftest har til huse i forsamlingshusene).

Man regner med at 96,8 % af den grønlandske befolkning har mulighed for at se film i deres „hjemby“.

Filmcentralens opgave er at indkøbe film, distribuere dem, efterse dem, og indkræve afgifter. De lokale filmforevisningssteder skal betale 1,17 kr. pr. tilskuer i leje af filmen. Hvad de derudover kræver i billetpris går til vedligeholdelse og andre kulturelle formål.

Der nedsættes et filmudvalg bestående af 6 personer til at udvælge film.

De to personer er faste og fra Lønmodtagernes Fagforening, SIK. De fire sidder for 1 år og udvælges ved lodtrækning blandt foreningerne i Grønlands Oplysnings Forbund. Betingelsen for at sidde i udvalget er, at man kan læse dansk.

Udvælgelsen foregår på basis af film anmeldelser fra alle danske aviser. De 6 medlemmer giver filmene points fra 1 til 5 udfra anmeldelserne og de film der har fået flest points bestilles hjem.

Pornofilm, film med megen vold væl

Biografen i Nuuk/Godthåb.

Fot.: Benedicta Pécseli.

ges aldrig, hvorimod der kan være en opprioritering af action- og underholdningsfilm, især westerns.

Man har råd til at købe ca. 20 film om året. Filmene overspilles i Danmark til 16 mm i 3 eksemplarer og der indsættes et lydligt grønlandsk resumé indenfor de første 10 min. Man forsøgte at lave grønlandske undertekster til en Olsen Bande-film, men dette er ikke fulgt op. Fra filmen udvælges til kopierne ankommer til Godthåb går 1½– 2 år.

Det tager ca. 2 år for en film at nå hele Grønland rundt.

Efter et system udregnet på EDB har man kunnet lave en liste over filmenes indtjeningsmuligheder.

Som „gode“ film kan blandt andre nævnes Papillon, Ulvekvinden, Manden

de kaldte hest vender tilbage, Frankenstein og Co., Vestens glade dollargrin og Palos brudefærd.

Af „dårlige“ film kan nævnes blandt andre Mig og Annie, Landet der er mit, Fagre voksne verden, Providence, Violer er blå og Ang. Lone.

De „gode“ film indtjener 25–36.000 og de „dårlige“ 6–12.000. En film koster mellem 20 og 40.000.

For byer over 1.000 indbyggere er gennemsnitbesøget pr. indbygger pr. år 3,7 og for byer og bygder under 1.000 indbyggere er besøget pr. år. pr. indbygger 15,2 (1978-tal).

TV-foreninger

Der er TV-foreninger i ialt 17 byer i Grønland.

Godthåb lukkede Telenet dannedes under store vanskeligheder i 1965 af radioforhandler Ole Winsted.

Vanskelighederne var både af teknisk og af lovmæssig art. Men i 1969 gav Generaldirektoratet for Post og Telegraf tilladelse til at oprette og drive et kabelnet, og fra 1.1.70 kunne TV-foreningen regelmæssigt sende udsendelser.

Foreningen er altså oprettet på privat initiativ og fungerer som en privat forening. Det koster i dag 350,- kr. at blive medlem og det månedlige kontingent er 90,-kr. I dag er medlemstallet for Godthåb TV-forening ca. 2.000.

Ved generalforsamlingerne i maj vælges en bestyrelse. I dag er der ligelig repræsentation af danskere og grønlandere. Bestyrelsen ansætter en direktør og det tekniske personale.

Direktøren står for programudvalget, men det sorterer lovmæssigt under Grønlands Radio.

Man har en daglig sendetid fra kl. 17,30-ca 23,15 bortset fra mandag aften som er TV-løs.

Udvælgelsen foregår ved at Danmarks Radio sender langtidsprogrammer fra dansk TV i Godthåb, hvor direktøren udvælger ca. 80 % af programmerne (excl. undervisningsudsendelser, OBS og lignende).

I Nærum sidder et ægtepar med alt muligt teknisk udstyr til sin rådighed og optager fra dansk TV på videobånd, som sendes med skibspost til Godthåb, bortset fra TV-avisen der sendes som luftpost, så den kan sendes med en uges forsinkelse over kabelnettet i Godthåb.

TV-foreningen har lige fået et nyt hus. Godthåbs kommunalbestyrelse har bidra-

TV-foreningens hus
i Nuuk/Godthåb.

Fot.: Benedicte Pécseli.

get med 1/2 mill. kr. på betingelse af, at man får et medlem i bestyrelsen (så man kommer op på 8 medlemmer), at man laver mere hjemmeproduktion, og at man laver udsendelser om kommunalbestyrelsens virke.

Af hjemmeproduktion har der været udsendelser omkring Hjemmestyrets indførelse. Desuden kører der i december måned en 20 min. daglig julekalender på grønlandsk.

Grønlands fremtid set gennem medierne

Grønland har haft Hjemmestyre siden 1. maj 1979. I de næste år skal Hjemmestyret overtage flere og flere institutioner og bidraget fra den danske stat ydes som bloktilskud, så man selv kan fordele pengene på de respektive institutioner, ligesåvel som institutionerne lovmæssigt kommer til at høre under Landstinget.

Som det er i dag, er det overvejende danskere, der besidder de store poster i grønlandsk administration, som er opbygget efter danske principper.

Det paradoksale er, at grønlanderne

må til Danmark for at få de uddannelser, der kræves til at varetage de ansvarsfulde stillinger.

Desuden er det ofte svært at få grønlænderne til at vende tilbage til Grønland efter endt uddannelse i Danmark.

I efterårssamlingen 1979 i Landstinget forhandlede man om en ny grønlandsk nationalsang og et grønlandsk flag. Man søger på alle måder at styrke den grønlandske identitetsfølelse, som også via sproget er undertrykt af dansk og danskhed. I 1973 indførte man en ny og talesprognær retskrivning, der vil spare børn for blod, sved og tårer, og som vil give flere undervisningstimer til sproglige færdigheder.

Man må håbe, at der sker en udvikling med de to store medier: Grønlands Radio og Filmcentralen (Grønlands Oplysnings Forbund), når de kommer til at sortere under Hjemmestyret.

For som det er i dag er medierne domineret af dansk eller danskhed. TV og filmudvalget er dansk, for så vidt de er danskproducerede, og amerikansk.

De grønlandske og dansksprogede aviser er for den kritiske læser tandløse, og selvom de kaldes landsdækkende og givetvis læses af mange, mindskes deres

aktualitet på grund af den langsomme distribution, som kan tilskrives de klimatiske og geografiske forhold. Radioen, som er det eneste medium, der kan leve op til den for os så vante „hastighed“, domineres af musikudsendelser med ca. 33 % og af Radioavisen (som ikke har ledsagende udbyggende udsendelser) med ca. 15 % og dernæst af danske udsendelser med 10 % og litteratur- og kulturstof med begge ca. 10 %.

Jeg kunne forestille mig, at man hurtigst muligt fik lavet en kulturpolitik for udviklingen i det grønlandske samfund og drog nytte af de medier, der er etablerede og fungerer teknisk.

At man etablerede et grønlandsk sprognavn, der ikke blot var registrerende, men også aktivt – et ordmageri, så ikke det grønlandske sprog udslettes eller bliver domineret af låneord.

Og at man søgte at undgå en administration opbygget efter dansk model og istedet investerede de kræfter i et medieudbud, der skaber debat og en kritisk indstilling til medierne selv; at man drog fordel af det faktum, at nyheden i Grønland ikke har værdi af den hastighed hvormed den bringes, men i sin relevans for grønlænderen på egne præmisser.